

6/2018

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 5 • Valtioneuvoston asetukset 6
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 7 • Korkein hallinto-oikeus 7 • KKO:n valitusluvut 15

➔ VAHVISTETUT LAIT

● Liikesalaisuuslaki ja siihen liittyvät säädösmuutokset (595–710/2018)

HE 49/2018 vp
LaVL 8/2018 vp
TaVM 11/2018 vp

Lait tulivat voimaan 15.8.2018 lukuun ottamatta L:a vakuutusten tarjoamisesta, joka tulee voimaan 1.10.2018.

Liikesalaisuuslaissa säädetään liikesalaisuuksien suojasta ja siviilioikeudellisista oikeussuojakeinoista. Laissa on liikesalaisuuden määritelmä sekä säännökset liikesalaisuuden oikeudettomasta hankkimisesta, käyttämisestä ja ilmaisemisesta. Laissa määritellään myös sallitut liikesalaisuuden hankkimistavat ja säädetään siitä, millä edellytyksillä väärinkäytöksistä ja laittomasta toiminnasta voidaan ilmoittaa ja sananvapautta käyttää liikesalaisuuden suojasta huolimatta.

Liikesalaisuuden haltijan käytettävissä on liikesalaisuuksien loukkaustilanteissa nykyistä täsmällisemmin määritellyt ja kattavammat oikeussuojakeinot. Tuomioistuin voi määrätä kielloista ja korjaavista toimenpiteistä tai maksettavaksi käyttökorvausta. Se voi myös määrätä liikesalaisuuden loukkaajan maksamaan hyvitystä ja vahingonkorvausta.

Lailla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston liikesalaisuuksien suojaamista koskeva direktiivi. Samalla liikesalaisuuksien suojaaja koskeva sääntely sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetusta laista kumotaan ja voimassa oleva sääntely siirretään erään täsmennyksin liikesalaisuuslakiin. Työsopimuslakia muutetaan. Lakia täsmennetään ja siihen lisätään viit-

taussäännös liikesalaisuuslakiin, koska työsopimuslain liikesalaisuuksia koskeva säännös saa sisältyä myös liikesalaisuuslaista. Käräjäoikeudella ja markkinaoikeudella on osin rinnakkaista toimivaltaa liikesalaisuuksien loukkauksia koskevissa riita-asioissa. Oikeuspaikkasäännös edellyttää tarkistuksia oikeudenkäymiskäärin sekä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin. Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia muutetaan myös siten, että liikesalaisuuksia koskevat kiellot käsitellään markkinaoikeudessa teollis- ja tekijänoikeudellisina asioina. Vähäisiä tarkistuksia tehdään myös todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettuun lakiin. Liikesalaisuuden osalta käytettävä käsitteistö yhdenmukaistetaan siten, että lainsäädännössä käytetään johdonmukaisesti käsitettä liikesalaisuus. Laki vakuutusten tarjoamisesta annetun lain 79 §:n muuttamisesta tulemaan voimaan 1.10.2018 sekä muut eduskunnan vastaukseen sisältyvät lait tulevat voimaan 15.8.2018.

● Tieliikennelaki ja siihen liittyvät säädösmuutokset (729–742/2018)

HE 180/2017 vp
PeVL 9/2018 vp
LaVL 9/2018 vp
LiVM 16/2018 vp

Lait tulevat voimaan 1.6.2020.

Tieliikennelainsäädäntö uudistetaan kokonaisuudessaan. Laeilla poistetaan tieliikennelainsäädäntöä rasittavaa tulkinnanvaraisuutta ja puutteellisuuksia sekä saatetaan lainsäädäntö johdonmukaisemmaksi kokonaisuudeksi. Uusi tieliikennelaki kokoa yhteen tieliikenteessä käyttäytymistä koskevan lainsäädännön. Laissa sääde-

tään liikenteen yleisistä periaatteista, liikennesäännöistä ja ajoneuvojen käyttämisestä tiellä, liikenteenohjauksesta sekä liikenteenohjauksessa käytettävistä laitteista ja merkeistä. Sen lisäksi säädetään lain rikkomisesta määrättävästä liikennevirhemaksusta ja sen järjestelmästä. Toistuvien rikkomusten perusteella määrättäviä ajokieltoja ajokorttilaissa uudistetaan samalla kertaa.

Eduskunnan lausumat: 1. Eduskunta edellyttää, että uuden tieliikennelain uudistuksista tiedotetaan tiellä liikkujia tehokkaasti ja kattavasti, ja että lain vaikutuksia seurataan ja arvioidaan erityisesti liikenteen turvallisuuden ja sujuvuuden osalta. 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee yhteistyössä kuntien ja muiden toimijoiden kanssa yhtenäisen ratkaisun kotihoidon ja vastaavien kotiin tarjottavien palvelujen työntekijöiden pysäköinnin helpottamiseksi ja valmistelee viipymättä asiassa tarvittavat säännösmuutokset.

● Laki autoverolain muuttamisesta ja laki ajoneuvoverolain 10 §:n ja liitteen muuttamisesta (570–571/2018)

HE 74/2018 vp
VaVM 7/2018 vp

Laki autoverolain muuttamisesta tulee voimaan 1.9.2018 ja laki ajoneuvoverolain 10 §:n ja liitteen muuttamisesta tulee voimaan 1.1.2019.

Uutta autoverotaulukkoa sovelletaan autoihin, joiden CO₂-päästötieto on mitattu WLTP-menetelmällä ja jotka rekisteröidään tai otetaan käyttöön 1.9.2018 tai sen jälkeen. Auton verotuksessa sovelletaan WLTP-mittaustavan mukaista päästöarvoa. Uusi autoverotaulukko ja pakettiautojen veroprosentista tehtävää vähennystä

osoittava verotaulukko WLTP-menetelmällä (Worldwide Harmonized Light Vehicles Test Procedure) mitatuille autoille tulevat voimaan 1.9.2018. Muihin kuin WLTP-menetelmällä mitattuihin autoihin sovelletaan jatkossakin nykyisiä autoverotaulukoita. WLTP-menetelmällä mitatun auton verotuksessa voidaan verovelvollisen vaatimuksesta soveltaa nykyistä autoverotaulukkoa uuden autoverotaulukon sijasta, jos kyseinen auto on tilattu ennen 1.9.2018 ja se on rekisteröity tai otettu käyttöön 1.9.2018 tai sen jälkeen. Tällöin auton verotuksessa sovelletaan autolle ilmoitettua NEDC-menetelmän mukaisesti mitattua tai takaisinlaskettua päästöarvoa. Verovelvollisen tai verossa vastuussa olevan on esitettävä vaatimus nykyisen autoverotaulukon soveltamisesta autoveroilmoituksella. Uusi ajoneuvoverotaulukko WLTP-menetelmällä mitatuille autoille tulee voimaan 1.1.2019. Taulukko koskee 1.1.2020 sekä sen jälkeisiä veropäiviä, ja sitä sovelletaan kaikkiin autoihin, joiden CO₂-päästötieto on mitattu WLTP-menetelmällä. Muihin kuin WLTP-menetelmällä mitattuihin autoihin sovelletaan jatkossakin nykyisiä ajoneuvoverotaulukoita. Uusien verotaulukoiden voimaantuloon asti autot verotetaan nykyisten verotaulukoiden mukaan niidenkin autojen osalta, joilla on uuden WLTP-menetelmän mukainen mittaustulos. Tällöin verotuksessa sovelletaan verovelvollisen eduksi niin sanottua takaisinlaskettua arvoa. Eduskunnan lausuma: Eduskunta edellyttää, että valtiovarainministeriö seuraa verotaulukoihin tehtävien muutosten vaikutuksia ja esittää eduskunnalle asiantuntijaselvityksen muutosten vaikutuksista verotuksen tasoon autojen eri CO₂-päästöasoilla vuoden 2018 loppuun mennessä. Jos selvitys antaa aihetta korjaviin lainsäädäntötoimenpiteisiin, ministeriön tulee valmistella tarvittavat hallituksen esitykset viivytyksettä ja saattaa ne eduskunnan käsiteltäviksi.

●Laki yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta, laki val-

tion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain muuttamisesta, laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain 11 §:n muuttamisesta, laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetun lain 23 §:n muuttamisesta, laki tuloverolain muuttamisesta ja laki riskirahoitusta alkuvaiheen pääomarahastoihin sijoittavasta valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta (762–767/2018)

*HE 66/2018 vp
TaVM 10/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.9.2018.

Laeissa säädetään Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandin ja Finpro Oy:n tehtävistä ja toimivalloista. Toimijoiden laeissa esiintyvät nimet muutetaan Innovaatiorahoituskeskus Tekesistä Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandiksi ja Finpro Oy:stä Business Finland Oy:ksi. Muutokset liittyvät Innovaatiorahoituskeskus Tekesin nimenmuutokseen Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandiksi ja Finpro Oy:n nimenmuutokseen Business Finland Oy:ksi ja näiden toimijoiden tehtävien yhdistämiseen ja uudelleenjärjestämiseen Business Finland-kokonaisuuden alle.

●Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta, laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja laki yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta (547–549/2018)

*HE 57/2018 vp
SiVM 3/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.8.2018.

Ammatillisesta koulutuksesta annettua laki muuttuu siten, että opetus- ja kulttuuriministeriölle annettua valtuutusta asetuksella säätää ammatillisen tutkinnon perusteisiin sisällyttäviä osaami-

saloista laajennetaan sikäli, kun se on tarpeellista johtuen osaamisalaan kohdistuvista muista säännöksistä, sopimuksista tai osaamisalaan kohdistuvista turvallisuusvaatimuksista. Opiskeluoikeuden peruuttamista opiskelijan terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvistä syistä koskevia säännöksiä täsmennetään siten, että säännöksiä voidaan soveltaa paitsi kokonaiseen tutkintoon, myös tutkintoon kuuluvaan osaamisalaan. Järjestämisluvan myöntämistä koskevaa säännöstä täsmennetään siten, että ammatillisen koulutuksen järjestämisluvasta voidaan poissulkea koulutuksen järjestäjän oikeus myöntää tutkintoja ja antaa koulutusta tiettyyn tutkintoon sisältyvällä osaamisalalla tai osaamisaloilla. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutetaan täsmentämällä sitä siten, että harkinnanvaraisen korotuksen myöntäminen on mahdollista myös varainhoitovuoden aikana. Lisäksi tehdään tarpeelliset täsmennykset koskien mahdollisen lisätalousarvion mukaisen rahoituksen jakamista. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin tehdään ammatillisesta koulutuksesta annetusta laista ja ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta annetusta asetuksesta johtuvat tekniset muutokset.

●Varhaiskasvatuslaki, laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta, laki perusopetuslain muuttamisesta, laki yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain muuttamisesta ja laki lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (540–544/2018)

*HE 40/2018 vp
PeVL 17/2018 vp
SiVM 5/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.9.2018, muutoksia aletaan soveltaa 1.1.2030 lukien.

Varhaiskasvatuslaissa säädetään henkilökunnan kelpoisuuksista, henkilöstön mitoituksesta ja tietojen käsittelystä ja salassapidosta.

Laissa säädetään koulutukseen perustuvista tehtävämikkeistä ja otetaan huomioon ammatillisessa koulutuksessa tapahtuneet muutokset. Lailla perustetaan uusi varhaiskasvatuksen tietovaranto, jonka tarkoituksena on parantaa varhaiskasvatustietojen yhdenmukaisuutta ja luotettavuutta ja mahdollistaa varhaiskasvatustietojen turvallinen, tehokas ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen lapsen huoltajien ja tietoja tarvitsevien eri viranomaisien käytettäväksi. Päiväkodin johdon kelpoisuuksia ja henkilöstörakennetta koskevia säännöksiä muutetaan nykyisestä kasvattamalla korkeakoulutetun henkilöstön määrää. Mainittuja muutoksia aletaan soveltaa 1.1.2030 lukien. Ministeriö seuraa kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön koulutusmäärien riittävyyttä ja alueellisen saatavuuden kehittymistä tarpeellisia selvityksiä teettämällä ja ryhtyy tarvittaessa lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin ennen vuotta 2030. Eduskunnan vastaukseen liittyy seitsemän lausumaa.

● **Laki opintotukilain 4 ja 5 a §:n muuttamisesta, laki lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkатуesta annetun lain muuttamisesta, laki työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n muuttamisesta ja laki opintotuen muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (550–553/2018)**

*HE 58/2018 vp
SiVM 4/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.8.2018.

Opintotukilaki ja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkатуesta annettu laki muuttuvat siten, että opintotukeen ja koulumatkатуkeen oikeuttaviksi opinnoiksi katsotaan perusopetuslaissa säädetyn oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestetty perusopetus. Kyseinen opiskelu katsotaan päätoimiseksi, jos opintojen laajuus on vähintään 22 kurssia lukuvuodessa. Työttömyysturvalakiin tehdään lisäksi opintotukea koskevan lainsäädän-

nön muutoksista johtuva muutos päätoimisen opiskelun määrittelymään.

● **Laki arvonlisäverolain muuttamisesta ja laki Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain muuttamisesta (545–546/2018)**

*HE 82/2018 vp
VaVM 9/2018*

Lakeihin tehdään rajat ylittävää sähköistä kuluttajakauppaa koskevan neuvoston direktiivin edellyttämät muutokset. EU:n sisäisessä rajat ylittävässä radio- ja televisiolähetyspalvelujen, sähköisten palvelujen ja telepalvelujen myynnissä otetaan käyttöön yrityksille valinnainen 10 000 euron raja-arvo. Jos myynti ei ylitä raja-arvoa, verotuspaikka säilyy myyjän sijoittautumisjäsenvaltiossa. Yhteisöön sijoittautumattomille mutta johonkin jäsenvaltioon rekisteröityneille myyjille annetaan oikeus käyttää yhteisöön sijoittautumattomien verovelvollisten sähköisten palvelujen erityisjärjestelmää. Lisäksi sähköisten palvelujen erityisjärjestelmien piiriin kuuluviin myynteihin sovelletaan tunnistamisjäsenvaltion laskutussäännöksiä.

● **Laki Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden muuttamisesta osakeyhtiöksi, laki aluevalvontalain muuttamisesta, laki alusliikennepalvelulain muuttamisesta, laki alusturvallisuuden valvonnasta annetun lain muuttamisesta, laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 32 §:n muuttamisesta, laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta, laki luotauslain muuttamisesta, laki merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta, laki meripelastuslain muuttamisesta, laki rautatielain muuttamisesta ja laki turvallisuustut-**

kintalain 16 §:n muuttamisesta (574–578/2018).

*HE 34/2018 vp
LiVM 14/2018*

Lait tulevat voimaan 1.1.2019.

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluiden hallinnassa oleva omaisuus ja toiminta perustettavalle osakeyhtiölle. Yhtiön toimialana on meri-, rautatie- ja tieliikenteenohjaus ja -hallinta sekä siihen liittyvä tiedon keruu, hallinta ja hyödyntäminen. Liikenneviraston liikenteenohjaus- ja hallintapalveluissa työskentelevä henkilöstö siirtyy osakeyhtiön palvelukseen. Yhtiöittämisen johdosta tehdään tarpeelliset muutokset muihin lakeihin.

● **Laki liikenteen palveluista annetun lain II osan 3 luvun 1 §:n muuttamisesta (539/2018)**

*HE 90/2018 vp
LiVM 17/2018*

Laki tuli voimaan 13.7.2018.

Lakia muutetaan siten, ettei kuljetaja tarvitse taksinkuljettajan ajoluupaa koti- tai matkailupalveluyritysten osana palvelukokonaisuut-taan tarjoamissa kuljetuksissa.

● **Yksityistielaki, laki kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta, laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta, laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 16 ja 17 §:n muuttamisesta, laki ulkoilulain muuttamisesta, laki vesistöhankeiden johdosta suoritettavista tilusjärjestelyistä annetun lain 3 ja 11 §:n muuttamisesta, laki ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta, laki yhteismetsälain 39 §:n muuttamisesta, laki kaivoslain 87 §:n muuttamisesta ja laki valtion metsätalososakeyhtiöstä annetun**

lain 4 §:n muuttamisesta (560–564/2018)

*HE 147/2017 vp
YmVL 10/2018 vp
PeVL 7/2018 vp
MmVL 5/2018 vp
HaVL 10/2018 vp
LiVM 13/2018 vp
HE 11/2018 vp*

Lait tulevat voimaan 1.1.2019.

Uuden yksityistielain mukaan kuntien tielautakuntia koskevista säännöksistä luovutaan, ja niille aiemmin kuuluneet tehtävät siirretään muille viranomaisille.

● Laki maantielain muuttamisesta ja laki ratalain muuttamisesta (572–573/2018)

*HE 45/2018 vp
LiVM 15/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.8.2018.

Maantielain muutoksilla varmistetaan tienpidon laatu ja parannetaan laadun valvontaa. Lisäksi luodaan puitteet valtakunnalliselle, kaikki liikennemuodot kattavalle liikennejärjestelmäsuunnittelulle. Maantielain uusi nimi on laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä. Ratalakiin tehdään eräitä maantielain muutoksiin liittyviä muutoksia.

● Laki kemikaalilain muuttamisesta, laki jätelain muuttamisesta, laki ympäristönsuojelulain 221 ja 225 §:n muuttamisesta, laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 24 §:n muuttamisesta, laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta ja laki rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta (756–758/2018).

*HE 78/2018 vp
YmVM 6/2018 vp*

Lait tulivat voimaan 1.9.2018.

Lakeja muutetaan siten, että niissä säädetään elohopeasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen täytäntöönpanon edellyttämistä toimista, kuten val-

vontaviranomaisista, toimivaltaisista viranomaisista ja asetuksen velvoitteiden rikkomuksista aiheutuvista seuraamuksista. Kemikaalilakiin ja jätelakiin tehdään myös teknislouhteisia tarkistuksia. Viimeksi mainittu laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella.

➔ HALLITUKSEN ESITYKSET

● Hallituksen esitys (HE 97/2018 vp) eduskunnalle laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 10 §:n muuttamisesta.

Lakiin tehtäisiin Euroopan unionin yleisestä tietosuojasetuksesta, henkilötietolain kumoamisesta ja rikoslain muutoksesta johtuvat muutokset. Lisäksi yksityisyyden suojasta työelämässä annettuun lakiin ehdotetaan eräitä muita teknislouhteisia muutoksia. Esityksessä ehdotetaan myös rikoslain muutoksesta johtuvaa tarkistusta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettuun lakiin.

● Hallituksen esitys (HE 99/2018 vp) eduskunnalle laeiksi lääkelain sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta annetun lain muuttamisesta.

Läkelakiin (395/1987) tehtäisiin useita apteekkitoiminnan sääntelyn joustavuuteen ja selkeyteen liittyviä muutoksia. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskusten mahdollisuuksia uusien apteekkien perustamiseen laajennettaisiin. Arvioitaessa apteekin perustamisen edellytyksiä voitaisiin tarve apteekkipalveluille ottaa nykyistä laajemmin huomioon lääkkeiden saatavuuden turvaamisen lisäksi. Lisäksi keskus voisi päättää apteekin perustamisesta sosiaali- tai terveydenhuollon toimintayksikön yhteyteen. Apteekkiluvan myöntämisprosessia selkeytettäisiin lisäämällä apteekkiluvan haki-

jan mahdolliset aiemmat rikostuomiot apteekkilupaa myönnettäessä huomioitaviin asioihin. Uuden ja luopuvan apteekkarin välisiä oikeuksia ja velvollisuuksia apteekkarin vaihdostilanteissa täsmennettäisiin. Sosiaalihuollon palveluasumisen yksiköllä olisi jatkossa oikeus ylläpitää rajattua yhteiskäyttöön tarkoitettua lääkevarastoa asukkaiden ennakoimattomia tai tilapäisiä lääkitystarpeita varten. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen liittyviä toimivaltuuksia täsmennettäisiin. Lisäksi sääntelyä muutettaisiin vastaamaan Euroopan unionin lääkkeiden hyviä tuotantotapoja, lääkkeiden haittavaikeutusten ilmoittamista ja tietosuojaa koskevaa sääntelyä. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (593/2009) vahvistettaisiin keskuksen oikeus periä maksuja suorittamistensa tarkastuksista. Sääntämisyjärjestysperusteluissa tarkastellaan maksujen valtiosääntöoikeudellista luonnetta. Lait tarkoitettu tulemaan voimaan 1.10.2018.

● Hallituksen esitys (HE 100/2018 vp) eduskunnalle laiksi luottolaitostoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luottolaitostoiminnasta annettua lakia ja eräitä siihen liittyviä lakeja Euroopan unionin lainsäädännön voimaansaattamisen teknisen tarkistamisen osalta. Lisäksi esityksen tavoitteena on rahoitusmarkkinalainsäädännön yhteensovittaminen Euroopan unionin yleisen tietosuojasetuksen kanssa koskien muun ohella väärinkäytösrekistereitä, tietojen luovuttamista sekä rikkomuksista ilmoittamista koskevaa menettelyä. Lisäksi luottolaitosten sijoitetun vapaan pääoman rahastoon kirjattuja osakkeita tai osuuksia vastaavan pääoman palauttamista tai käyttämistä voitonjakoon ehdotetaan rajoitettavaksi edellyttämällä menettelylle Finanssivalvonnan antamaa lupaa. Lisäksi osakeyhtiölain mukaista oikeutta vähemmistöosinkoon ei jatkossa sovellettaisi luot-

tolaitoksiin ja sijoituspalveluyrityksiin. Lisäksi useaan muuhun lakiin ehdotetaan eräitä teknisluonteisia muutoksia.

● **Hallituksen esitys (HE 101/2018 vp) eduskunnalle laiksi valtion eläketurvan rahoituksesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.**

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi eräitä muutoksia, joilla valtion eläkejärjestelmän maksurakennetta uudistetaan ja selkeytetään. Samalla valtion eläkejärjestelmän työnantajakohtaisten vuosittaisten eläkemaksujen vahvistaminen siirrettiin tehtäväksi Kevassa valtiovarainministeriön päättämien perusteiden mukaisesti. Esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa työnantajan eläkemaksun määräytymistä ja saattaa se tasoltaan vastamaan työeläkejärjestelmän keskimääräistä maksutasoa. Työeläkejärjestelmän keskimääräinen maksutaso on vakaampi ja paremmin ennustettavissa kuin valtion eläkejärjestelmän nykyinen vuosittain vaihteleva maksutaso. Nykyisistä työnantajan eläkemaksun laskentaperusteiden vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkeosista sekä eläketurvan toimeenpanosta aiheutuvasta hoitokuluosasta luovuttaisiin. Eläkemaksu laskettaisiin valtion eläkejärjestelmän piirissä olevilla työnantajilla nykyiseen tapaan prosentteina palkkasummasta. Eläkemaksuprosentti muodostuisi kaikille työnantajille yhteisestä työansioihin perustuvasta eläkemaksuprosentista ja työnantajakohtaisesta työkyvyttömyyseläkemaksuprosentista. Työnantaja pidättäisi työntekijän eläkemaksun ja vastaisi eläkemaksun suorittamisesta kokonaisuudessaan. Esitys liittyy valtion vuoden 2019 talousarvioesitykseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.

● **Hallituksen esitys (HE 102/2018 vp) eduskunnalle laiksi ympäristövaikutusten arvioin-**

timenettelystä annetun lain liitteen 1 muuttamisesta.

Lain liitteessä 1 oleva hankeluettelo ehdotetaan uudistettavaksi. Tavoitteena on hankeluettelon ajantasaistaminen, sisällön selkeyttäminen sekä yhdenmukaistaminen mahdollisimman pitkälle tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arviointia koskevan direktiivin 2011/92/EU hankeluettelon kanssa, kuitenkin ottaen huomioon Suomen ympäristön erityispiirteet. Direktiivin mukaiseksi ehdotetaan muutettavaksi osa luonnonvarojen ottoa ja käsittelyä koskevista hankkeista, metalliteollisuuden, kemianteollisuuden sekä energian ja aineiden siirtoa koskevat hankkeet sekä osa jätehankeista. Hankeluettelo esitetään lisättäväksi kalankasvatusta, turkiseläinten pitoa, toriumin louhintaa, talteenottoa, rikastamista ja käsittelyä sekä Suomen ja Viron kahdenvälisen sopimuksen edellyttämää Suomen ja Viron välisiä tunneliä. Lisäksi hankeluetteloon ehdotetaan tehtäväksi muita pienempiä muutoksia. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.

➤ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun valtioneuvoston asetuksen nimikkeen ja 1 §:n muuttamisesta (556/2018)**

Asetus tuli voimaan 1.8.2018.

Asetusta muutetaan siten, että sen nimike vastaa lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain (48/1997) muutettua nimikettä koulumatkatukilaki. Lisäksi asetuksen 1 pykälää muutetaan siten, että viittaussäännös kohdistuu entisen lain nimikkeen asemesta koulumatkatukilakiin.

● **Valtioneuvoston asetus Varhaiskasvatuksesta ja valtio-**

neuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 20 ja 26 §:n muuttamisesta (754-755/2018)

Asetukset tulivat voimaan 1.9.2018.

Varhaiskasvatuksesta annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään päiväkodin ja perhepäiväkodin henkilöstön mitoituksista sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuden tuottavista opinnoista ja perhepäivähoitajan kelpoisuudesta varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviin. Asetuksella ei muuteta voimassa olevia päiväkodin ja perhepäiväkodin henkilöstön mitoittamista koskevia suhdelukujia. Asetuksessa säädetään lastenhoitajan kelpoisuuden tuottavista tutkinnoista ja tutkinnonosista tyhjentävästi, ottaen huomioon ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta tapahtuneet muutokset. Asetuksella mahdollistetaan se, että perhepäivähoitaja voi saavuttaa säädettyjä lisäopinnot suoritettuaan varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuuden. Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annettua valtioneuvoston asetusta muutetaan siten, että käsite lastentarhanopettajan koulutus muutetaan varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseksi, koska varhaiskasvatustalain 26 §:n mukainen ammattinimike on 1.9.2018 alkaen varhaiskasvatuksen opettaja. Muutos ei vaikuta koulutuksen sisältöön. Varhaiskasvatuksen opettajakoulutusta antavat yliopistot veloitetaan merkitsemään tutkintotodistukseen myös varhaiskasvatustalain tarkoittama kelpoisuus, jos tutkintoon sisältyy opettajakoulutuksen opintoja, jotka antavat tällaisen kelpoisuuden. Yliopistoilla on jo nykyään velvoite merkitä tutkintotodistukseen opintojen tuottama opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettussa asetuksessa (986/1998) tarkoitettu kelpoisuus.

● **Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen**

20 §:n muuttamisesta (744/2018)

Asetus tuli voimaan 20.8.2018.

Asetuksen 20 §:ää, jossa säädetään tutkinnoista, joihin opiskelu-oikeuden peruuttamista koskevaa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 81 §:ää sovelletaan, päivitetään tutkintojen ja osaamisalojen osalta. Lisäksi pykälässä viitataan tutkintojen lisäksi osaamisaloihin.

● Valtioneuvoston asetus tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetussa laissa säädettyjen laiminlyöntimaksujen enimmäis- ja vähimmäismäärien tarkistamisesta (745/2018)

Asetus tuli voimaan 1.9.2018.

Asetuksella tarkistetaan maksujen määrät rahan arvon muutosta vastaaviksi.

➔ KORKEIN OIKEUS

KKO:2018:52

Pakkokeino – Yhteydenpidon rajoittaminen – Muutoksenhaku

Käräjäoikeus oli määrännyt, ettei tutkintavankina ollut A saanut syyteharkinnan ja oikeudenkäynnin aikana olla yhteydessä muihin kuin avustajaansa sekä valvotusti vanhempiinsa ja yhteen ystäväänsä. A oli kannellut päätöksestä hovioikeuteen, joka ei ollut muuttanut käräjäoikeuden päätöstä. Myöhemmin käräjäoikeus oli poistanut yhteydenpitorajoituksen, minkä jälkeen A oli hakenut muutosta hovioikeuden päätökseen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että A:n muutoksenhakemuksen johdosta oli annettava lausunto siitä, oliko yhteydenpidon rajoittamiselle ollut lailliset perusteet, vaikka yhteydenpitorajoitus ei enää ollutkaan voimassa. (Ään.) Ks. KKO:2004:7

KKO:2003:128 KKO:1998:90 Vrt. KKO:2010:64
Vahvennettu jaosto

KKO:2018:53

Oikeudenkäyntimenettely – Pääkäsittely hovioikeudessa – Rikosasia

Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi syytekohtassa 1 lapsen seksuaalisen hyväksikäytön ja syytekohtassa 2 pahoinpitelyn sekä tuominnut hänet näistä teoista ehdolliseen kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Käräjäoikeuden näyttöratkaisu perustui kummankin syytekohtan osalta yksinomaan keskenään ristiriitaiseen henkilötodisteluun.

Valituksessaan hovioikeudelle A vaati pääkäsittelyn toimittamista suullisen todistelun uskottavuuden ja riittävyuden uudelleenarvioimiseksi sekä A:n henkilökohtaiseksi kuulemiseksi. Hovioikeus, joka ratkaisi asian pääkäsittelyä toimittamatta, ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota. Viitaten aiempaan oikeuskäytäntöönä Korkein oikeus totesi, että asianosaisten ja todistajien suullisten lausumien uskottavuutta ei voida arvioida pelkästään käräjäoikeuden tuomioon kirjattujen seikkojen perusteella. Lisäksi asian laatu ja merkitys vastaajalle olivat edellyttäneet pääkäsittelyn toimittamista syytekohtassa 1. Ks. KKO:1999:82 KKO:2000:2 KKO:2000:57 KKO:2000:62 KKO:2001:16 KKO:2008:59 KKO:2017:19

OK 26 luku 14 § 2 mom

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallinto-asiat

KHO:2018:101

Hyödyllisyysmallioikeus – Järjestelmä verkkokalvon hoitamiseksi laserilla – Suojavaatimukseen muuttaminen – Hoitomeneelmä – Uutuus – Tekninen ero – Selvä ero – Suullinen käsittely –

Suullisen käsittelyn toimittaminen markkinaoikeudessa

Markkinaoikeus oli asiassa, joka koski verkkokalvon hoitamiseksi laserilla tarkoitettujen järjestelmien hyödyllisyysmallirekisteröintiä, tutkinut rekisteröinnin haltijan markkinaoikeudessa esittämät uudet suojavaatimukset, mutta hylännyt tämän suullisen käsittelyn toimittamista koskevan vaatimuksen sekä valituksen Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksestä, jolla rekisteröinti oli julistettu kokonaisuudessaan mitättömäksi.

Korkein hallinto-oikeus katsoi kuten markkinaoikeus, että hyödyllisyysmallioikeudesta annettu laista, Patentti- ja rekisterihallituksesta annettu laista tai hallintolainkäyttölaista ei aiheutunut esitetty uusien muutettujen suojavaatimusten esittämiselle valituksen yhteydessä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että hyödyllisyysmallioikeutta koskeva asia on lähtökohtaisesti luonteeltaan siten pääosin tekninen, että suullisen käsittelyn toimittaminen on ilmeisen tarpeeton. Asiassa oli kuitenkin olennaista sen arvioiminen, aiheutuivatko hyödyllisyysmallin ja estejulkaisujen mukaisten järjestelmien väliset erot niiden teknisistä piirteistä vai niillä toteutettavista hoitomenetelmistä, jotka eivät sellaisenaan voineet olla hyödyllisyysmallioikeuden kohteena. Korkein hallinto-oikeus katsoi hyödyllisyysmallioikeuteen liittyvät omaisuuden suojapiirteet huomioon ottaen, että asiaa ei ollut voitu pitää luonteeltaan siten pääosin teknisenä, että suullisen käsittelyn toimittamista markkinaoikeudessa olisi voitu pitää asiassa ilmeisen tarpeettomana.

Korkein hallinto-oikeus totesi edelleen, että uutuudenesteeseen muodostaa hyödyllisyysmallille samoin kuin patenteille sellainen julkaisu, josta suojavaatimuksessa esitetyn keksinnön kaikki tekniset piirteet ilmenevät yhtenä kokonaisuutena. Ne tekniset piirteet, joiden osalta valituksen kohteena oleva keksintö erosi estejulkaisussa kuvatusta järjestelmästä, eivät sillä perusteella, että ne liittyivät keksinnön mukaisella järjestelmällä toteuttavaan hoitoon, olleet

luonteeltaan sillä tavoin hoitomenetelmää kuvaavia, ettei niitä olisi tullut ottaa keksinnön uutuutta arvioitaessa huomioon.

Korkein hallinto-oikeus kumosi Patentti- ja rekisterihallituksen ja markkinaoikeuden päätökset ja palautti asian Patentti- ja rekisterihallitukselle uudelleen käsiteltäväksi.

Laki hyödyllisyysmallioikeudesta 1 § 1 momentti, 2 § 1 momentti, 6 § 2 momentti, 11 §, 19 § 1 momentti ja 21 § 1 momentti

Laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa 4 luku 14 § 1 momentti ja 16 §

Hallintolainkäyttölaki 27 § 2 momentti, 37 § 1 momentti ja 38 § 1 momentti

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot 10.12.2009 Kootummel v. Itävalta ja 15.1.2016 Mitkova v. FYROM

Kts. KHO 19.9.1997 taltionumero 2294 (Irs) ja KHO 2017:96, vrt. KHO 2013:80

KHO:2018:105

Kasvinterveyslaki – Kasvintuhoojan torjunta – Kasvintuotannolle aiheutuneet vahingot – Kustannusten korvaaminen

Elintarviketurvallisuusvirasto oli hylännyt yhtiön hakemukset yhtiölle kasvintuhoojan torjuntapäätösten täytäntöönpanon johdosta aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta. Kasvinterveyden suojelemisesta annetun lain 30 §:n 1 momentin mukaan korvauksen maksamisen edellytyksenä oli, että toimijalle oli aiheutunut hävittämistoimenpiteistä huomattavia kustannuksia, joilla oli toimijan elinkeinolle kohtuuttoman suuri merkitys tai joiden korvaaminen oli toimijan elinkeinon jatkamisen kannalta tarpeellista. Mainittujen edellytysten täytyminen merkitsi, että kustannuksia voitiin pitää säännöksessä tarkoitettulla tavoin poikkeuksellisen suurina.

Arvioitaessa torjuntapäätöksen täytäntöönpanosta aiheutuneiden kustannusten poikkeuksellista suuruutta sekä merkitystä ja mahdollista kohtuuttomuutta yhtiön elinkeinon kannalta voitiin ottaa huomioon myös se, missä määrin

toimija oli voinut omilla toimenpiteillään vaikuttaa vahinkojen syntymiseen. Tässä arvioinnissa merkitystä oli sillä, että yhtiön taimitarhalla oli havaittu kyseistä kasvintuhoojaa jo vuodesta 2004 lähtien ja yhtiöllä oli siten ollut tieto kasvivalikoimansa riskialttiudesta ja kokemusta myös kasvintuhoojan torjuntatoimista. Korvausten maksaminen ei ollut tarpeen myöskään elinkeinotoiminnan jatkamisen kannalta. Elintarviketurvallisuusviraston päätökset eivät olleet lainvastaisia.

Laki kasvinterveyden suojelemisesta (703/2003) 11 § (348/2008) ja 30 § (948/2012)

KHO:2018:106

Metsästys – Hirvieläimen pyyntilupa – Valitusoikeus – Yhteislupa – Ampujaluettelo

Suomen riistakeskus oli myöntänyt Tervolan yhteislupa -nimiselle hakijalle metsästyslain mukaisen pyyntiluvan 29 hirven metsästämiseen haetun 55 hirven sijasta. Hallinto-oikeus jätti päätöksestä tehdyn valituksen A:n, B:n ja C:n osalta tutkimatta ja hylkäsi valituksen Veitsiluodon Metsämiehet ry:n tekemänä.

A, B ja C olivat Tervolan yhteisluvan osakkaaksi pyyntilupahakemuksessa ilmoitetun Veitsiluodon Metsämiehet ry:n jäseniä. Lisäksi A, B ja C oli merkitty hakemukseen liitettyyn ampujaluetteloon. Metsästysasetuksen 6 §:n 3 momentin mukaan ampujaluettelo oli metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulla valtion alueella tehtävä alustava ilmoitus metsästyksen ampujina osallistuvista ja heidän vakinaisista asuinpaikoistaan sekä heidän kyseisen hirvieläimen muista metsästysmahdollisuuksistaan.

Yhteislupamenettely perustui metsästysoikeuden haltijoiden keskinäiseen sopimukseen pyyntiluvan hakemisesta yhteisesti. Suomen riistakeskuksen myöntämä pyyntilupa oli kohdistettu pyyntilupahakemuksen mukaisesti Tervolan yhteislupalle, jonka osakkaana oli muun ohella Veitsiluodon Metsämiehet ry. Yhteisluvan osakkaita koskevassa lupahakemuksen

liitteessä ei ollut viitattu ampujaluetteloon eikä ampujaluetteloon merkittyjen ampujien ollut hakeutumisen perusteella muutoinkaan katsottava tarkoitettuna olevan yhteisluvan osakkaita.

Vaikka Suomen riistakeskuksen päätös oli välillisesti vaikuttanut myös ampujaluetteloon merkittyjen A:n, B:n ja C:n mahdollisuuksiin osallistua hirvenpyyntiin, päätöksellä ei ollut sellaisia hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettuja välittömiä vaikutuksia ampujaluettelossa alustavasti ilmoitettujen ampujien oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, että heillä olisi ollut valitusoikeus asiassa. Hallinto-oikeuden oli tullut jättää valitus A:n, B:n ja C:n tekemänä tutkimatta.

Hallintolainkäyttölaki 6 § 1 momentti

Metsästyslaki (615/1993) 26 § 1 momentti ja 2 momentti (159/2011), 27 § 1 ja 2 momentti
Metsästysasetus (666/1993) 6 § (170/2011)

KHO:2018:107

Valtioneuvoston asetus – Valituskelpoisuus – Oikeussuoja-keino – Oikeudenmukainen oikeudenkäynti – Kalastuslaki – Lohenkalastus – Osakaskunta

Valtioneuvoston asetus lohenkalastuksen rajoituksista oli julkaistu Suomen säädöskokoelmassa, ja sillä oli rajoitettu lohenkalastusta muun ohella Kemijoen ja Iijoen edustan merialueilla. Vaikka asetuksen maantieteellinen soveltamisala oli rajoitettu, asetuksella oli annettu säädösvallan alaan kuuluvia yleisiä säännöksiä kalastuksesta asetuksen soveltamisalueella. Kysymys ei ollut hallintolainkäyttölain 4 ja 5 §:ssä tarkoitettua valituskelpoisesta hallintopäätöksestä.

Osakaskunnilla oli kalastuslain 47 §:n nojalla mahdollisuus hakea elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta poikkeuslupaa valtioneuvoston asetuksella asetetuista lohenkalastuksen rajoituksista hallinnoimillaan vesialueilla. Samoin niillä oli oikeus valittaa poikkeuspäätöksestä, jolloin myös asetuksen perustuslain tai muun lain mu-

kaisuus voi tulla arvioitavaksi. Näin ollen osakaskuntien valitusta ei ollut tarpeen tutkia myöskään sillä perusteella, ettei osakaskunnilla muutoin olisi mahdollisuutta saattaa asetuksen soveltamisen lainmukaisuutta tuomioistuimen arvioitavaksi.

Suomen perustuslaki 21 § 1 momentti ja 107 §
Euroopan ihmisoikeussopimus 6 artikla 1 kohta
Kalastuslaki (379/2015) 47 § 1 momentti, 52 § 1, 2 ja 4 momentti
Laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta (1048/2016) 8 § 1 momentti ja 25 § 2 momentti
Ks. KHO 2014:57 ja vrt. KHO 2010:27

KHO:2018:109

Ulkomaalaisasia – Karkottaminen – Suojelupoliisin lausunto – Kansallisen turvallisuuden vaarantaminen – Suullinen käsittely – Asianosaisen pyyntö suullisen käsittelyn toimittamiseksi – Ulkomaalaisen karkottamista koskevat menettelytakeet

Maahanmuuttovirasto oli Suojelupoliisin lausuntoon viitaten päättänyt karkottaa Turkin kansalainen A:n kotimaahansa, koska hänen voitiin perustellusta syystä epäillä ryhtyvän Suomessa kansallista turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.

A valitti päätöksestä hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus kuuli suullisessa käsittelyssä Suojelupoliisin edustajaa lausunnosta. Hallinto-oikeus hylkäsi valittajan pyynnön suullisen käsittelyn toimittamisesta ja varasi valittajalle tilaisuuden toimittaa mahdollista lisäselvitystä kirjallisesti.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa valituksen kohteena oli ensisijaisesti hallinto-oikeuden menettely. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vaikka hallinto-oikeus oli arvioinut kaiken Suojelupoliisin esittämän tiedon olevan asianosaiseltakin salassapidettävää, sen olisi tullut varata valittajalle tämän pyytämä tilaisuus tulla suullisesti kuulluksi ja kuulustuttaa ainakin omia todistajiaan. Valittajan pyytämää suullista käsittelyä ei ollut

tällaisessa karkottamista koskevassa asiassa voitu pitää ilmeisen tarpeettomana hallintolainkäyttölain 38 §:ssä tarkoitettulla tavalla. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja asia palautettiin sille uuden suullisen käsittelyn toimittamiseksi.

Ulkomaalaislaki 5 §
Hallintolaki 31, 44 ja 45 §
Hallintolainkäyttölaki 33, 34 ja 38 §
Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki 11 § 2 momentti ja 24 § 1 momentti 9 kohta
Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa 8, 9 ja 18 §
Suomen perustuslaki 12 § 2 momentti ja 21 § 2 momentti
Euroopan ihmisoikeussopimus 6 artikla 1 kappale, 8 ja 13 artikla

KHO:2018:110

Kansalaisuusasia – Henkilöllisyys – Selvitetty henkilöllisyys – Väestötietojärjestelmään merkitty henkilöllisyys – Syntymäajan korjaaminen – Määräajan kuluminen

Valittaja oli esiintynyt väestötietojärjestelmästä ilmenevällä henkilöllisyydellä kymmenen vuotta siinä vaiheessa, kun hänen kansalaisuushakemuksensa oli ollut vireillä Maahanmuuttovirastossa. Valittaja oli kuitenkin pyytänyt hakemuksen vielä vireillä ollessa maistraattia korjaamaan hänen väestötietojärjestelmään merkityä syntymäaikaansa. Hän oli pyyntönsä tueksi esittänyt syntymätodistuksen. Valittajan ei näin ollen ollut katsottava esiintyneen ennen kansalaisuushakemusta koskevan päätöksen tekemistä kansalaisuuslain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla vähintään viimeksi kulunutta kymmentä vuotta väestötietojärjestelmästä ilmenevällä henkilöllisyydellä.

Edellä olevan johdosta asiassa oli otettava kantaa siihen, oliko valittajan pyytämää korjausta syntymäaikaan kuitenkin pidettävä kansalaisuuslain 6 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla vähäisenä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että viiden vuoden eroa ilmoitetuissa syntymäajoissa ei ollut pidettävä mainitussa lainkohdassa tarkoite-

tulla tavalla vähäisenä. Pyyntö valittajan henkilöllisyyden muuttamiseen oli näin ollen katkaissut kansalaisuuslain 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräajan kulumisen. Sillä seikalla, että pyydettyä muutosta ei ollut merkitty väestötietojärjestelmään, ei ollut asiassa ratkaisevaa merkitystä.

Kansalaisuuslaki 6 §
Ks. ja vrt. KHO 2004:115 ja KHO 15.5.2014 T 1585

KHO:2018:111

Oikeusapu – Ratkaisupyyntö – Toimivaltainen tuomioistuin – Korkein hallinto-oikeus – Oikeusastejärjestys – Valituslupajärjestelmä

Tulkkina toiminut A oli turvapaikka-asiassa toimittanut oikeusaputoimistolle laskun tulkkauksesta. Oikeusaputoimisto oli maksuspäätöksellään osin hylännyt laskuun perustuvan kuluvaatimuksen. A oli tehnyt maksuspäätöksestä ratkaisupyyntön, jonka oikeusaputoimisto oli toimittanut korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Oikeusaputoimiston mukaan ratkaisupyyntö oli toimitettu korkeimmalle hallinto-oikeudelle eikä toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle, koska ratkaisupyyntön kohteena olevasta asiasta oli oikeusaputoimiston käsityksen mukaan tärkeää saada viranomaisia ohjaava ennakkoratkaisu.

Oikeusapulain 24 §:n 2 momentin viimeisen virkkeen perusteella korkein hallinto-oikeus oli asiassa sinänsä toimivaltainen. Asian ottaminen suoraan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi olisi kuitenkin ollut vastoin oikeusastejärjestelmään kuuluvaa oikeusastejärjestystä sekä myös valituslupajärjestelmää. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus ei ottanut ratkaisupyyntöä ratkaistavakseen. Asia palautettiin oikeusaputoimistolle ratkaisupyyntön toimittamiseksi oikeusapulain 24 §:n 2 momentissa tarkoitettulle toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle.

Oikeusapulain 24 § 1 ja 2 momentti, 26 § ja 27 § 1 momentti
ks. KHO 23.8.2016 T 3481 (lyhyt ratkaisuseloste)

KHO:2018:112

Tietosuoja – Henkilötieto – Hakupalvelu – Henkilön nimellä tehtävä haku – Tarpeeton henkilötieto – Terveystilaa koskeva tieto – Henkirikos – Oikeus tulla unohdetuksi – Rekisterinpitäjä – Hakutulosten poistaminen – Yksityiselämän suoja – Sananvapaus – Intressipunninta

Tietosuojavaltuutettu oli määrännyt rekisterinpitäjän Google Inc.:n poistamaan tietyt kaksi url-hakutulosta kaikista niistä Google Search -hakutuloksista, jotka tulivat saataville hakutulosten poistamista vaatineen henkilön (hakija) nimellä tehtävien hakujen myötä. Toinen hakutulosten linkki ohjautui internetin keskustelupalstalle, josta ilmeni hakijan nimi, hänellä todettu oireyhtymä, hänen saamansa murhatuomio pituuskirurgian sekä se seikka, että hän oli ollut mielentilatutkimuksessa, jossa hänet oli todettu alentuneesti syyntakeiseksi. Toinen hakutulosten linkki ohjautui uutis- ja mediasisältöpalveluun, jossa oli mainittu hakijan nimi, murhatuomion pituus sekä se seikka, että tuomio oli annettu alentuneesti syyntakeisena.

Asiassa oli arvioitavana, olivatko url-hakutulokset henkilötietolaissa tarkoitettulla tavalla tarpeettomia henkilötietoja rekisterinpitäjän suorittaman henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta ja oliko ne voitu määrätä poistettaviksi.

Oikeuteen tulla unohdetuksi liittyvässä Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa C-131/12 on katsottu, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklassa tarkoitettujen rekisteröidyn oikeudet syrjäyttävät lähtökohtaisesti suurella yleisöllä olevan intressin saada rekisteröidyn henkilötietoja hänen nimellään tehtävän haun perusteella. Näiden oikeuksien ja intressien välillä on kuitenkin pyrittävä löytämään oikeudenmukainen tasapaino, joka voi riippua kysymyksessä olevien tietojen luonteesta ja niiden arkaluonteisuudesta rekisteröidyn yksityiselämän kannalta sekä yleisöllä olevasta intressistä saada kyseiset tiedot käyttöönsä. Jälkimmäinen intressi voi olla erilainen muun muassa ky-

symyksessä olevalla henkilöllä julkisuudessa olevan aseman perusteella.

Hakija oli tuomittu alentuneesti syyntakeisena tehdystä murhasta kymmenen vuoden ja kuuden kuukauden pituiseen vankeusrangaistukseen. Rikos oli erittäin vakava ja sen voitiin sen laatu huomioon ottaen katsoa tapahtuneen tietosuojavaltuutetun päätöksen antamisajankohtaan nähden verraten äskettäin. Vaikka rikollista tekoa ja rangaistusta koskevat tiedot sinänsä olivatkin henkilötietolaissa tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja, hakijalla oli edellä kuvatuissa olosuhteissa henkirikoksen tekemisen vuoksi katsottava olleen unionin tuomioistuimen tuomiossa C-131/12 tarkoitettu yksityiselämän suojan ja sananvapauden välisen intressipunninnan kannalta merkityksellinen asema julkisuudessa.

Intressipunninnassa oli toisaalta otettava huomioon, että poistettaviksi määrättyjen hakutulosten välityksin saatavat tiedot hakijan terveyden- ja mielentilasta olivat yksityiselämän suojan ydinalueelle kuuluvia, henkilötietolaissa tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja. Samoin kannalta oli merkityksellistä, että hakutuloksissa tarkoitettujen internet-sivustot olivat hakukoneen avulla löydettävissä muutoinkin kuin juuri hakijan nimellä tehtävän haun perusteella. Hakutulosten poistamisen ei voitu arvioida muutoinkaan juurikaan rajoittavan yleisön tosiasiallisen mahdollisuuden punninnan yhteiskunnalliseen keskusteluun tai muutakaan sananvapauden käyttämistä.

Edellä kuvatuissa olosuhteissa yleisön intressi saada hakijan terveyden- ja mielentilaa koskevat arkaluonteiset tiedot ei syrjäyttänyt hänen oikeuttaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Hakutulokset oli voitu määrätä poistettaviksi.

Euroopan unionin perusoikeuskirja 7, 8 ja 11 artikla
Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus 8 ja 10 artikla
Direktiivi 95/46/EY 6 artikla
1 kohta c ja d alakohta sekä 7 artikla f alakohta
Suomen perustuslaki 10 § 1 mo-

mentti ja 12 § 1 momentti
Henkilötietolaki 1 §, 4 §, 5 §, 9 § 1 momentti, 11 §, 29 § 1 momentti ja 40 § 2 momentti
C-131/12 Google Spain SL ja Google Inc. v. Agencia de Protección de Datos (AEPD) ja Mario Costeja González
KKO 2005:136

KHO:2018:114

Ulkomaalaisasia – Perheen yhdistäminen – Perheenjäsen – Perheside – Perhesuhde – Alaikäinen lapsi – Olosuhteiden perusteella tehtävä kokonaisarvio – Lapsen etu

Vuonna 2001 syntynyt A oli Thaimaan kansalaisen B:n biologinen tytär. A oli alaikäinen ja naimaton. B oli Suomessa asuvan Suomen kansalaisen perheenjäsenenä, ja hänelle oli myönnetty oleskelulupa Suomen kansalaisen perheenjäsenenä.

Maahanmuuttovirasto oli hylännyt A:n perhesideperusteista oleskelulupaa koskevan hakemuksen sillä perusteella, että A ei ollut B:n ulkomaalaislain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettu perheenjäsen. Hallinto-oikeus oli hylännyt A:n Maahanmuuttoviraston päätöksestä tehdyn valituksen. Maahanmuuttovirasto ja hallinto-oikeus olivat päätöksissään viitanneet siihen, ettei B ollut A:n huoltaja.

A ja B olivat asuneet yhdessä vuoteen 2009 saakka. A oli ollut kahdeksanvuotias, kun B vapaaehtoisesti oli muuttanut Suomeen. Tämän jälkeen A oli asunut isoäitinsä kanssa. Vaikka A:n isä oli ollut A:n laillinen huoltaja, oli isoäiti tosiasiallisesti vastannut A:n kasvattamisesta. B oli hakenut oleskelulupaa A:lle vuonna 2013, eli neljä vuotta Suomeen muuttonsa jälkeen. A oli asunut Thaimaassa vuoteen 2015, jolloin hän oli saapunut Suomeen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että sellaisissa tapauksissa, joissa vanhempi oli muuttanut kotimaastaan vapaaehtoisesti ja oleskelulupaa lapselle oli haettu vasta useita vuosia vanhemman Suomeen saapumisen jälkeen, lähtökohtana voitiin pitää sitä, että vanhemman ja lapsen välillä ei enää vallinnut ulkomaalaislain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettua perhesidettä.

Asiaa oli kuitenkin arvioitava ottaen huomioon kuhunkin yksittäistapaukseen liittyvät olosuhteet kokonaisuudessaan.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että asiaa kokonaisuutena arvioiden oli ensinnäkin huomioitava, että B oli hakenut A:lle oleskelulupaa jo vuonna 2013 ja siten yrittänyt saada A:n luokseen Suomeen. Ottaen huomioon tämän lisäksi B:n ja A:n välisen suhteen luonteen ja heidän keskinäinen yhteydenpitonsa B:n Suomeen muuton jälkeen sekä heidän yhdessä Suomesa viettämänsä perhe-elämä, B:n ja A:n välillä oli katsottava vallitsevan sellainen perheyhteys, että vaatimus ulkomaalaislain 37 §:n 1 momentissa tarkoitetusta perheenjäsenyydestä täyttyi. Oleskeluluvan myöntämistä voitiin pitää myös lapsen edun mukaisena.

Korkein hallinto-oikeus kumosi Maahanmuuttoviraston ja hallinto-oikeuden päätökset ja palautti asian Maahanmuuttovirastolle oleskeluluvan myöntämiseksi.

Ulkomaalaislaki 6 § 1 momentti, 37 § 1 momentti, 50 § 1 momentti ja 66a §
ks. KHO 2014:162, vrt. KHO 2016:204

KHO:2018:116

**Esteellisyys – Tuomioistuin –
Objektiivinen puolueettomuus –
Hallinto-oikeuden esittelijä –
Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen
suojelu – Taustavirka –
Maahanmuuttovirasto**

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana kysymys siitä, oliko esittelijä, joka oli hallinto-oikeuden esittelijän määräaikaisessa virkasuhteessa, ollut valituksenalaisessa kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevassa asiassa objektiivisesti arvioituna esteellinen toimimaan esittelijänä, kun hänen vakinainen virkansa oli Maahanmuuttoviraston ylitarkastajan virka, josta hän oli virkavaapaana. Esittelijän subjektiivista puolueettomuutta ei ollut asetettu asiassa kysymyksenalaiseksi.

Esittelijä ei ollut käsitellyt samaa asiaa Maahanmuuttovirastossa tai aiemmin hallinto-oikeudessa, eikä oikeudenkäymiskaaren

13 luvun 7 §:n 1 ja 2 momenttiin perustuva ennakoasenne-esteellisyys tullut asiassa sovellettavaksi. Esteellisyyttä tuli kuitenkin arvioida saman luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 7 §:n 3 momentin perusteella.

Esittelijän virkaura Maahanmuuttovirastossa oli suhteellisen lyhyt, eikä häntä voitu pitää asemansa ja tehtäviensä perusteella ulkopuolisen tarkkailijankaan näkökulmasta erityisen profiloituneena Maahanmuuttoviraston edustajana.

Esittelijän riippuvuus Maahanmuuttovirastosta ei ollut virkavaapauden aikanaakaan kokonaan katkennut. Oikeudenkäymiskaaren ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä selostetun kansainvälisen ja kansallisen oikeuskäytännön perusteella ei ollut perusteltua katsoa, että hallinto-oikeuden määräaikaisen tuomarinvirkaan tai esittelijän taustavirka hallintoviranomaisessa aina tekisi tällaisen henkilön esteelliseksi kaikissa asioissa, joissa kyseinen hallintoviranomainen on tehnyt muutoksenhauonalaisen päätöksen. Mahdollista esteellisyyttä oli siten arvioitava kunkin asian olosuhteet huomioon ottaen.

Tässä asiassa oli otettava huomioon, että esittelijä oli hallinto-oikeudessa käsitellyt kansainvälistä suojelua koskevaa asiaa ja siten asiaa, joka kuului samaan asiar ryhmään kuin ne asiat, joita hän oli käsitellyt Maahanmuuttovirastossa. Valittaja oli vedonnut erityisesti Maahanmuuttoviraston maalinjauksen merkitykseen asiassa ennakoasenteen ja lojaliteetin synnyttävinä tekijöinä. Esittelijän toimimisesta Maahanmuuttovirastossa oli valituksenalaista asiaa hallinto-oikeudessa käsiteltäessä kulunut verrattain lyhyt aika, sillä hallinto-oikeuden päätös oli annettu vain noin seitsemän kuu kautta sen jälkeen, kun hän oli aloittanut tehtävänsä hallinto-oikeuden esittelijänä.

Edellä lausuttuun nähden valittaja saattoi tässä tilanteessa perustellusti kokea tai ulkopuolinen tarkkailija mieltää, ettei esittelijä hallinto-oikeudessa työskennellessään kyennyt arvioimaan maatieta Maahanmuuttoviraston

maalinjauksista vapaana. Asiassa tuli lisäksi ottaa huomioon Maahanmuuttoviraston asema ja tehtävät, joiden vuoksi valittaja saattoi mieltää viraston vastapuolekseen. Valittajan oikeusturvan tarve oli asiaryhmässä vielä erityisen korostunut ehdottoman palautuskiellon vuoksi.

Kun otettiin huomioon esittelijän taustavirka Maahanmuuttovirastossa ja siihen sekä sitä edeltäviin määräaikaisiin virkasuhteisiin liittyneet tehtävät, joihin oli kuullut jossain määrin johtamistehtäviä, Maahanmuuttoviraston omassa toiminnassaan erityisesti maalinjauksin noudattama yhtenäistävä ohjaus sekä se seikka, että hallinto-oikeudessa esittelijän tehtävillä oli asiasisältönsä vuoksi läheinen yhteys hänen Maahanmuuttovirastossa suorittamiinsa ratkaisutehtäviin, ja vielä mainittujen eri tehtävien ajallinen läheisyys, ei näiden eri näkökohtien johdosta syntyvää perusteltua epäilyä esittelijän objektiivisesta puolueettomuudesta ollut mahdollista sulkea pois. Kun lisäksi otettiin huomioon oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 3 momentti, nämä mainitut tekijät yhdessä antoivat saman luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun perustellun aiheen epäillä esittelijän puolueettomuutta. Esittelijä oli siten ollut esteellinen toimimaan asian esittelijänä hallinto-oikeudessa.

Äänestys 17+1-8 (täysistunto).

Euroopan unionin perusoikeuskirja 47 artikla 2 kappale
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämistä ja poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (ns. uudelleenlaadittu menettelydirektiivi) 46 artikla 1 kohta a alakohta
Suomen perustuslaki 21 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 76 §:n 1 momentti
Oikeudenkäymiskaari 13 luku 1 § 1 momentti, 2 §, 6 § 1 momentti 2 kohta ja 2 momentti ja 7 §
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-348/16, Moussa Sacko, 26.7.2017
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-175/11, H.I.D. ja B.A., 31.1.2013 Unionin tuomioistuimen

tuomio yhdistetyissä asioissa C-341/06 ja C-342/06, Chronopost SA ja La Poste, 1.7.2008
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, 27.2.2018
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot 23.4.2015 Morice v. Ranska, 15.10.2009 Micallef v. Malta, 15.12.2005 Kyprianou v. Kypros, 24.9.2003 Pescador Valero v. Espanja, 25.2.1997 Findlay v. Yhdistynyt kuningaskunta, 29.4.1988 Belilos v. Sveitsi, 22.10.1984 Sramek v. Itävalta ja 1.10.1982 Piersack v. Belgia
Vrt. KHO 2016:21, KHO 2006:25, KHO 2003:24, KKO 2015:73, KKO 2015:39 ja KKO 2009:9

KHO:2018:117

Esteellisyys – Tuomioistuin – Objektiivinen puolueettomuus – Hallinto-oikeuden esittelijä – Ulkomalaisasia – Kansainväli- nen suojelu – Taustavirka – Maahanmuuttovirasto

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana kysymys siitä, oliko esittelijä, joka oli hallinto-oikeuden esittelijän määräaikaisessa virkasuhteessa, ollut valituksenalaisessa kansainvälisen suojelun myöntämistä koskevassa asiassa objektiivisesti arvioituna esteellinen, kun hänen vakinainen virkansa oli Maahanmuuttoviraston ylitarkastajan virka, josta hän oli virkavapaana. Esittelijän subjektiivista puolueettomuutta ei ollut asetettu asiassa kysymyksenalaiseksi.

Esittelijä ei ollut käsitellyt samaa asiaa Maahanmuuttovirastossa tai aiemmin hallinto-oikeudessa, eikä oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 1 ja 2 momenttiin perustuva ennakoasenne-esteellisyys siten tullut asiassa sovellettavaksi. Esteellisyyttä tuli kuitenkin arvioida saman luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdan ja 7 §:n 3 momentin perusteella.

Esittelijän siihenastinen virkaura Maahanmuuttovirastossa oli kestänyt 13 vuotta ja kuusi kuukautta, eli varsin merkittävän ajan. Häntä ei kuitenkaan ulkopuolisen tarkkailijankaan näkökulmasta voitu pitää erityisen profiloituneena Maahanmuuttoviraston edusta-

jana varsinkaan kansainvälisen suojelun osalta.

Esittelijän riippuvuus Maahanmuuttovirastosta ei ollut virkavapauden aikanaan kokonaan katkennut. Oikeudenkäymiskaaren ja korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä selostetun kansainvälisen ja kansallisen oikeuskäytännön perusteella ei ollut perustetta katsoa, että hallinto-oikeuden määräaikaisen tuomarin tai esittelijän taustavirka hallintoviranomaisessa aina tekisi hänet esteelliseksi kaikissa asioissa, joissa kyseinen hallintoviranomainen on tehnyt muutoksenhaunalaisen päätöksen. Mahdollista esteellisyyttä oli siten arvioitava kunkin asian olosuhteet huomioon ottaen.

Asiassa oli erityisesti vedottu Maahanmuuttoviraston maalinjauksiin ja ohjeisiin esteellisyyden aiheuttavina tekijöinä. Esittelijän virkavapautta Maahanmuuttovirastosta voitiin sinänsä luonnehtia lyhytkestoiseksi. Esittelijä ei ollut kuitenkaan koko Maahanmuuttovirastossa olleen virkauransa aikana käsitellyt kansainvälistä suojelua koskevia asioita. Hänen tehtävänsä olivat kokonaisuutena painottuneet selvästi sellaisiin asioihin, joiden yhteydessä Maahanmuuttoviraston maalinjaukset eivät tule sovellettaviksi. Näin ollen hänen tehtävänsä olivat olleet sen kaltaisia, ettei niiden suorittamisen ajallista läheisyyttä valituksenalaisen asian käsittelyn kannalta ollut tarpeen arvioida. Vaikka asiassa otettiin huomioon valittajan erityisen korostunut oikeusturvan tarve ehdotoman palautuskiellon vuoksi, yksin siitä seikasta, että valittaja saattoi mieltää Maahanmuuttoviraston vastapuolekseen viraston aseman ja tehtävien perusteella, ei seurannut, että asiassa olisi ollut perusteltua aihetta epäillä esittelijän puolueettomuutta. Asiassa ei ollut oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 7 §:n 3 momentti huomioon ottaen ilmennyt saman luvun 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua perusteltua aihetta epäillä esittelijän esteellisyyttä. Hallinto-oikeuden päätös ei ollut syntynyt esteellisyyttä koskevalla perusteella virheellisessä järjestyksessä.

Äänestys perusteluista 17–1–8 (täysistunto).

Euroopan unionin perusoikeuskirja 47 artikla 2 kappale
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämistä ja poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (ns. uudelleenlaadittu menettelydirektiivi) 46 artikla 1 kohta a alakohta
Suomen perustuslaki 21 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 76 §:n 1 momentti
Oikeudenkäymiskaari 13 luku 1 § 1 momentti, 2 §, 6 § 1 momentti 2 kohta ja 2 momentti ja 7 §
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-348/16, Moussa Sacko, 26.7.2017
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-175/11, H.I.D. ja B.A., 31.1.2013
Unionin tuomioistuimen tuomio yhdistetyissä asioissa C-341/06 ja C-342/06, Chronopost SA ja La Poste, 1.7.2008
Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-64/16, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, 27.2.2018
Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot 23.4.2015 Morice v. Ranska, 15.10.2009 Micallef v. Malta, 15.12.2005 Kyprianou v. Kypros, 24.9.2003 Pescador Valero v. Espanja, 25.2.1997 Findlay v. Yhdistynyt kuningaskunta, 29.4.1988 Belilos v. Sveitsi, 22.10.1984 Sramek v. Itävalta ja 1.10.1982 Piersack v. Belgia
Vrt. KHO 2016:21, KHO 2006:25, KHO 2003:24, KKO 2015:73, KKO 2015:39 ja KKO 2009:9

KHO:2018:119

Vammaispalvelu – Kuljetuspalvelu – Vaikeavammaisuus – Palveluliikenteen auto – Puutteellinen joukkoliikenne

Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavana, oliko A:n kuljetuspalvelujen myöntämistä koskeva hakemus ollut hylättävä sillä perusteella, että A, jolla oli erityisiä vaikeuksia liikkumisessa, voi vammoistaan ja sairauksistaan huolimatta käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

A:n asuinalueella oli järjestetty kutsuohjattu palveluliikenne. Pal-

veluliikenteen auto oli esteetön. Kuljettaja auttoi asiakkaan tarvitessa auton kyytiin ja sieltä ulos sekä avusti myös käsimatkatavarojen kantamisessa. Palveluliikenteen auto liikennöi kuitenkin A:n asuinalueella vain kerran viikossa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kuntayhtymän alueella järjestettyä palveluliikennettä ei ollut pidettävä vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuna julkisena joukkoliikennevälineenä. Tähän nähden sillä seikalla, pystyikö A käyttämään tuota palveluliikennettä, ei ollut merkitystä arvioitaessa, oliko häntä pidettävä vaikeavammaisena henkilönä kuljetuspalvelujen suhteen.

A:ta oli pidettävä vaikeavammaisena henkilönä, joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voinut käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia ja joka tarvitsi välttämättä kuljetuspalvelua vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoistaan.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettu laki 8 § 2 momentti Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettu asetus 5 § 1 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2018:102

Maankäyttö ja rakentaminen – Asemakaava – Suojelumääräys – Suojelumääräyksen kohtuullisuus – Alueellinen suojelumerkintä – Ympäristön säilyttäminen – Rakennuksen purkamiskielto – Kaavamääräysten tulkinta

Asemakaavan muutoksen tavoitteena oli turvata kaava-alueelle pääosin 1950-luvulla syntynyt pientaloaluekokonaisuus. Kaavassa oli tätä tarkoitusta varten osoitettu useita erillispientalojen ja paritalojen korttelialueita suojeltavaksi merkinnällä AO-3/s. Kaavamääräyksen mukaan alueen rakennettu ympäristö säilytetään. Alueella olevia rakennuksia ei saa-

nut kaavamääräyksen mukaan purkaa. Asiassa oli otettava kantaa siihen, oliko korttelialueita koskevia suojelumääräyksiä pidettävä maanomistajille kohtuullisina.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että suojelumääräysten kohtuullisuus maanomistajalle oli selvitetävää asemakaavaa laadittaessa. Kaavasta tai kaavaselostuksesta ei kuitenkaan ilmennyt, oliko suojelumääräysten kohtuullisuutta maanomistajien kannalta arvioitu. Samoin asiassa oli tähän nähden jäänyt epäselväksi, oliko suojelumääräysten antaminen perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momenttiin vai 3 momenttiin. Korkeimman hallinto-oikeuden oli näistä lähtökohdista otettava ensisijaisesti kantaa siihen, oliko kaavamuutoksessa osoitetut AO-3/s-merkinnät kaavamääräyksineen maanomistajille maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla kohtuullisia. Mikäli asiassa päädyttäisiin siihen, että mainittua merkintää kaavamääräyksineen ei olisi pidettävä maanomistajille kohtuullisina, korkeimman hallinto-oikeuden olisi sen jälkeen arvioidava, oliko niiden antaminen voitu perustaa saman pykälän 3 momentin nojalla kohteiden suojeluarvoon.

Kun otettiin huomioon, että kaavamääräyksen mukaan puheena olevien alueiden merkittävyys perustui yhtenäisyyden säilymiseen ja tyylinmukaiseen kokonaisvaikutelmaan, merkintää ja siihen liitettyjä kaavamääräyksiä ei voitu tulkita niin, että kysymys olisi oikeusvaikutuksiltaan rakennus-suojelualuetta (SR) vastaavasta merkinnästä. Tätä tulkintaa puolivat myös näiden alueiden suuri määrä sekä se, että alueilla sijaitseviin rakennuksiin ei ollut liitetty suojeltavia rakennuksia koskevia sr-kohdemerkintöjä. Kaavan suojelumääräyksiä oli näin ollen voitava tulkita tavalla, jota oli pidettävä maanomistajille maankäyttö- ja rakennuslain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla kohtuullisena.

Kaavan yleismääräysten mukaan korjaus-, laajennus- ja muutostyöt puheena olevilla korttelialueilla olivat sallittuja, kunhan ne

soveltuivat rakennuksen alkuperäiseen tyyliin ja ympäristöön. Kaavaselostuksen mukaan kaavamääräykset eivät estäneet rakennusten muutoksia, mutta ne ohjasivat toimenpiteitä siten, että kaupunkikuva ja kulttuuriperintö säilyivät. Tähän nähden ja kun myös otettiin huomioon, mitä edellä on lausuttu suojelumääräyksen kohtuullisuuden vaatimuksesta, kaavamääräyksiä oli tulkittava siten, että ne edellyttivät vain säilytettävään ympäristöön soveltuvan rakennuksen ulkomuodon ja tyylin säilyttämistä. Kaavassa osoitettuja erillispientalojen ja paritalojen korttelialueiden suojelua koskevia merkintöjä (AO-3/s) kaavamääräyksineen voitiin siten pitää näistä lähtökohdista ja kaavan tavoitteet huomioon ottaen maanomistajille kohtuullisina.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § (204/2015), 54 § 2 ja 3 momentti, 55 §, 57 § 2 momentti

Ympäristöministeriön asetus maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä

KHO:2018:103

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennusvalvonta – Toimenpideluvan tarve – Pysäköintialue – Maankäytölliset vaikutukset

Veneiden pitopaikalle johtavan tien varressa sijaitsi noin 20 autolle tarkoitettu pysäköintialue. Autoja pysäköitiin tiehen nähden viistottain noin kolme metriä leveälle, tienpientareella sijaitsevalle pitkäkholle ruohopeitteiselle kaistaleelle. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli kysymys siitä, oliko rakennuslautakunta voinut jättää ryhtymättä naapurin vaatimuksen johdosta rakennusvalvontatoimiin pysäköintialueen osalta. Tämän selvittämiseksi oli arvioitava, oliko mainittu pysäköintialue toimenpideluvan tarpeessa sen toteuttamisajankohdan tai maankäytöllisiin vaikutuksiin nähden.

Luvan tarvetta arvioidaan lähtökohtaisesti toimenpiteen toteuttamishetkellä voimassa olevien oikeusohjeiden perusteella. Asiakirjoista ilmeni, että pysäköinti-

alue oli toteutettu jo vuonna 1978, jolloin se ei ollut edellyttänyt toimenpidelupaa. Asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella pysäköintialuetta ei myöskään ollut maankäyttö- ja rakennuslain voimassaoloaikana sillä tavoin laajennettu, että se olisi laajennuksen vuoksi edellyttänyt toimenpidelupaa.

Maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua toimenpidelupaa edellyttävät sellaiset toimenpiteet, joissa ei välttämättä ole kysymys rakentamisesta, mutta joilla voidaan etukäteen katsoa olevan merkittäviä vaikutuksia maankäyttöön ja joihin liittyy valvonnallinen tarve. Muun ohella muusta alueesta erotetun suurehkon pysäköintialueen toteuttaminen edellyttää toimenpidelupaa.

Kysymyksessä oleva, 14 saari-kiinteistölle kulkemista palveleva pysäköintialue varasi sinänsä aluetta muita toimintoja poissulkevaan käyttöön. Pysäköintialuetta ei kuitenkaan ollut päällystetty tai erotettu muusta alueesta pelkästään pysäköintiä varten. Asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella pysäköinti tien varressa sijaitsevalle ruohokaistaleelle rinnastui pääosin satunnaiseen tienvarsipysäköintiin. Kun otettiin edellä mainittujen seikkojen lisäksi huomioon pysäköimiseen käytettävän alueen pienekö koko, kysymys ei pysäköintialueen toteuttamisajankohdasta riippumatta ollut maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua luvanvaraisesta pysäköintialueesta. Rakennuslautakunta oli siten voinut jättää ryhtymättä rakennusvalvontatoimiin pysäköintialueen osalta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 126 §, 126a § 1 momentti 6 kohta ja 182 §

KHO:2018:104

**Ympäristönsuojelu – Hallintopakko – Ympäristöluvan tarve – Tuulivoimala – Melutaso-ohje-
arvojen soveltaminen – Yksittäinen määräys ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi**

Neljästä 2 MW:n tuulivoimalasta koostuvan tuulipuiston lähialueen asukkaat olivat vaatineet kunnan

ympäristönsuojeluviranomaista puuttumaan erityisesti kahden voimalan toimintaan. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen päätti, ettei voimaloiden toimintaan ollut tarpeen puuttua hallintopakkoasiana.

Tuulivoimalat oli rakennettu asemakaavassa teollisuusalueeksi T- ja TY-merkinnöillä osoitetulle alueelle maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten poikkeamislupien ja rakennuslupien perusteella. Kun otettiin huomioon tuulivoimalan melun luonne, maankäyttö- ja rakennuslain nojalla annetuilla ratkaisuilla ei ollut sellaista merkitystä, että voimaloiden melusta aiheutuvaa räsitusta olisi voitu pitää tavanomaisena ja ennakoitavissa olevana arvioitaessa ympäristölain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan perusteella.

Luvat voimaloiden rakentamiseen oli myönnetty ennen tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston asetuksen voimaantuloa. Asetuksen 6 §:n 3 momentin mukaan ohjearvoja voitiin kuitenkin soveltaa harkittaessa tuulivoimaloiden ympäristöluvan tarvetta. Melutaso-ohjearvot olivat ohjeellisia ja tuulivoimaloiden ympäristöluvan tarve oli arvioitava tapauskohtaisesti ottaen huomioon toiminnan ja sen vaikutusalueen ympäristön olosuhteet.

Ympäristönsuojelulain 180 §:n mukaiset yksittäiset määräykset eivät soveltuneet teollisen kokoluokan tuulivoimaloiden ympäristövaikutusten hallintaan, vaan toimintaan oli haettava ympäristölupa.

Hallinto-oikeuden päätös, jolla kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätös kumottiin ja asia palautettiin sille ympäristöluvan hakemiseen velvoittavan määräyksen antamiseksi, pysytettiin voimassa.

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 27 § 1 ja 2 momentti, 175 § 1 momentti ja 180 §
Laki eräistä naapurussuhteista 17 § 1 momentti
Valtioneuvoston asetus tuulivoimaloiden ulkomelutason ohjearvoista 1 §, 3 § ja 6 § 3 momentti

Verotusasiat

KHO:2018:108

Arvonlisävero – Arvonlisäveron soveltamisala – Verollinen liiketoiminta – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Kiinteistöön kohdistuvan oikeuden luovuttaminen – Pysäköintitoiminta – Alueiden vuokraus kulkuneuvojen paikoitusta varten – Osakeomistuksen tuottama oikeus pysäköintipaikkaan – Vähennys-oikeus

A Oy:n rakennuttamassa pysäköintilaitoksessa oli 130 pysäköintipaikkaa. A Oy:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön A-osakkeet eli pysäköintiosakkeet oikeuttivat osakaspysäköintimaksua vastaan pysäköintiin mille tahansa vapaina olevalle nimeämättömälle pysäköintipaikalle. Kaikki pysäköintipaikat olivat myös vieraspysäköijien käytössä.

A Oy:n pysäköintilaitoksessaan harjoittamaa toimintaa oli pidettävä 1.1.2017 voimaan tullessa arvonlisäverolain 29 §:n (1064/2016) 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna alueiden vuokrauksena kulkuneuvojen paikoitusta varten. A Oy:llä oli oikeus vähentää pysäköintilaitoksen rakentamiskustannuksiin ja toiminnan muihin kustannuksiin sisältyvä arvonlisävero myös siltä osin kuin kustannukset kohdistuivat osakaspysäköintiin.

Koska A Oy ei omistanut tai hallinnut asuin- tai liiketiloja eikä A Oy:llä ollut kaavamääräysten, rakennusluvan tai muunkaan syyn perusteella velvollisuutta luovuttaa pysäköintipaikkoja alueen asukkaille, mainittujen seikkojen merkitys pysäköintipaikkojen luovutuksen verokohteluun ei tullut asiassa ratkaistavaksi.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 29.5.2017–31.12.2018.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 2 § 1 momentti, 17 §, 18 §, 27 §, 29 § (1064/2016) 1 momentti 5 kohta sekä 102 § 1 momentti ja 2 momentti

Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta a ja c ala-

kohta, 14 artikla 1 kohta, 24 artikla 1 kohta, 135 artikla 1 kohta I alakoh-
ta ja 2 kohta b alakohda sekä 168 ar-
tikla a alakohda

Unionin tuomioistuimen tuomiot
asioissa C-173/88, Henriksen, C-
358/97, komissio v. Irlanti, C-326/
99, "Goed Wonen", C-428/02, Mar-
selisborg ja C-270/09, MacDonald
Resorts

Vrt. KHO 2016:40 ja KHO 2012:15

KHO:2018:113

Peitelty osinko – Veroton yhteis- söhankinta – Osakeyhtiön arvonlisäverotunnisteen käyttä- minen – Arvonlisäveron suorit- tamisesta välttyminen

A oli kokonaan omistamansa B
Oy:n nimellä ja sen arvonlisävero-
tunnistetta käyttäen ostanut vuosina
2011–2013 verottomana yhteisöhan-
kintana Isosta-Britanniasta C Ltd:ltä
henkilökohtaiseen käyttöönsä ralli-
auton, siihen liittyviä tavaroita sekä
näihin kohdistuvia palveluita.

Hallinto-oikeus oli lainvoimaisel-
la päätöksellään 16.9.2016 hylännyt
B Oy:n valituksen, joka koski yhtiöl-
le A:n yksityiskäyttöön tehdyistä
edellä mainituista hankinnoista
maksuunpantuja arvonlisäveroja.

Käyttäessään hankinnoissa
edellä mainituin tavoin hyväkseen
omistamaansa yhtiötä A oli vältty-
nyt maksamasta arvonlisäveroa,
jonka hän olisi muutoin joutunut
maksamaan Isoon-Britanniaan, jos
hankinnat olisi tehty niiden todellisen
tarkoituksen mukaisesti A:n
omissa nimissä. A:n oli katsottava
saaneen näiden järjestelyiden joh-
dosta rahanarvoisen etuuden. Kun
hallinto-oikeuden lainvoimaisessa
päätöksessä kysymyksessä olevien
hankintojen osalta arvonlisävero-
velvolliseksi oli katsottu B Oy, joh-
donmukaisuuden vuoksi myös
mainitun etuuden oli katsottava
tulleen A:lle B Oy:ltä, minkä vuok-
si etuutta oli pidettävä B Oy:n
osakkaalleen A:lle antamana vero-
tusmenettelystä annetun lain
29 §:ssä tarkoitettuna peiteltyinä
osinkona. Sillä seikalla, että A oli
maksanut ostot yksityisvaroillaan
tai että hankinnat eivät olleet ku-
luina B Oy:n kirjanpidossa eikä yhtiö
ollut vähentänyt hankintojen
arvonlisäveroa, ei ollut asiassa
merkitystä.

Laki verotusmenettelystä 29 §

KHO:2018:115

Arvonlisävero – Verollinen myynti – Poikkeukset myynnin verollisuudesta – Koulutuspal- velu – Hierontaoppilaitoksen opiskelijoiden suorittamat hie- rontapalvelut koulutuksen yhteydessä

A Oy toimi yksityisenä urheilu-
hierojakouluna. Opetus- ja kult-
tuuriministeriö oli myöntänyt yhtiölle
ammattillisesta aikuiskoulutuksesta
annetussa laissa (631/
1998) tarkoitetun hierojan ammattit-
utkintoon valmistavan koulutuksen
järjestämisluvan. Oppilaitoksen
oppilaat suorittivat koulutuksensa
yhteydessä maksullisia hierontapalveluja
ulkopuolisille asiakkaille opettajina
toimivien koulutettujen hierojien ohjauksen
ja valvonnan alaisina. Oppilashieronta-
palveluja tarjottiin vain opin-
tojaksojen aikana.

Asiassa oli kysymys siitä, oliko
A Oy:n harjoittama oppilashieronta-
palvelujen myynti vapautettu
arvonlisäverosta osana arvonlisä-
verosta vapautettua koulutustoimintaa.

Arvonlisäverolain 39 §:n 2 mo-
mentin säännöksellä verosta on
vapautettu koulutukseen tavan-
omaisesti liittyvien palvelujen ja
tavaroiden myynti koulutuksen-
saajalle. Arvonlisäverodirektiivin
132 artiklan 1 kohdan i alakohdan
mukaan jäsenvaltioiden on vapau-
tettava verosta muun muassa ope-
tukseen suoraan liittyvien palvelu-
jen suoritukset. Unionin tuomiois-
tuimen asiassa C-699/15, Brocken-
hurst College, antaman tuomion
mukaan opetukseen suoraan liitty-
viä liiketoimia koskevan vapau-
tuksen soveltamiselle on asetettu
kolme edellytystä, eli ensinäkin se,
että edellä mainitussa artiklassa
tarkoitettujen laitoksen on suoritetta-
va sekä pääasiallinen opetuspalvelu
että tähän palveluun läheisesti
liittyvä palvelujen suoritus, toisek-
si, että kyseiset palvelujen suori-
tukset ovat välttämättömiä vapau-
tettujen liiketoimien toteuttamiselle,
ja kolmanneksi, ettei mainittujen
palvelujen suoritusten pääasi-
allinen tarkoitus ole lisätulojen
hankkiminen kyseisille yhteisöille

tällaisilla liiketoimilla, jotka kilpai-
levat suoraan arvonlisäveroa mak-
savien kaupallisten yritysten har-
joittaman toiminnan kanssa.

A Oy:n oppilashierontapalvelu-
jen myynnin katsottiin täyttävän
mainitut edellytykset. Tämän
vuoksi A Oy:n ei ollut suoritettava
arvonlisäveroa oppilashieronta-
palvelujen myynnistä siitä huolimatta,
että myynti ei tapahtunut
arvonlisäverolain 39 §:n 2 mo-
mentissa edellytetyllä tavalla kou-
lutuksensaajille. A Oy oli vaati-
muksensa mukaisesti poistettava
arvonlisäverovelvollisten rekistere-
istä.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti
1 kohta ja 39 §

Neuvoston direktiivi yhteisestä ar-
vonlisäverojärjestelmästä 2006/
112/EY 2 artikla 1 kohta c alakohda,
132 artikla 1 kohta i alakohda ja
134 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomio
asiassa C-699/15, Brockenhurst
College

Ks. KHO 2014:34

➔ KKO:N VALITUSLUVAT

KKO VL:2018-57

Konkurssi – Konkurssin edelly- tykset

Diaarinumero: S2018/378

Alemman tuomioistuimen ratkaisu:
Vaasan hovioikeus 2.5.2018 S18/255

Kysymys siitä, onko konkurssiin
asettamista vaativan velkojan saa-
tava velalliselta konkurssilain 2 lu-
vun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa
tarkoitettulla tavalla siten selvä, et-
tei sen oikeellisuutta voitu perus-
tellusti epäillä.

KKO VL:2018-58

Petos – Törkeä petos

Diaarinumero: R2018/488

Alemman tuomioistuimen ratkaisu:
Itä-Suomen hovioikeus 5.6.2018
R17/1074

A oli syyllistynyt petoksiin siten,
että hän oli toisen pankkitiliä ja

henkilötietoja käyttämällä erehdyttänyt pankkia myöntämään hänelle 10 000 euron ja 13 000 euron lainat aikomattakaan maksaa niitä takaisin. Kysymys siitä, oliko A:n tavoittelemaa hyötyä pidettävä huomattavana ja petoksia törkeinä.

KKO VL:2018-59

Liikennerikos – Rattijuopumus – Törkeä rattijuopumus

Diaarinumero: R2018/465

Alemman tuomioistuimen ratkaisu:

Vaasan hovioikeus 24.4.2018 R18/112

A oli kuljettanut taajama-alueella henkilöautoa käyttäen ennen ajon alkamista useita keskushermostoon vaikuttavia huumaus- ja lääkeaineita. Kysymys siitä, oliko A:n kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin tuntuvasti huonontunut ja oliko hän siten syyllistynyt rikoslain 23 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun törkeään rattijuopumukseen.

KKO VL:2018-61

Tapaturmakorvaus – Syy-yhteys

Diaarinumero: VA2018/2

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Vakuutusosasto 5.10.2017 nro 4080/2015/4577 ja nro 4081/2015

Kysymys siitä, onko A:n masennus syy-yhteydessä 28.6.2010 sattuneeseen oikeaan jalkaterään kohdistuneeseen tapaturmaan ja erityisesti siitä johtuneeseen CRPS-kipuungelmaan.

Toimitus: Inka Remonen-Niitepöld
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki